

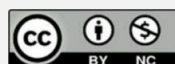
Research Paper

An analysis of the capacity to create green hotels in desert areas of Iran. Case study: Isfahan

Seyed Eskandar Seidai^{*1} Fatemeh Kazemi²

¹ Associate Professor, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geography, University of Isfahan, Isfahan, Iran. (s.seidaiy@geo.ui.ac.ir)

² PhD Student, Geography and Rural Planning, Faculty of Geography, University of Isfahan, Isfahan, Iran. (fkazemi820@gmail.com)

© The Author(s)

Publisher: University of Mazandaran

[10.22080/TMHR.2025.29068.1050](https://doi.org/10.22080/TMHR.2025.29068.1050)

Keywords:

Ecotourism, Green Tourism,
Desert Areas, Green
Accommodations, Isfahan,
SWOT Model

Received:

December 2, 2024

Received in revised:

January 9, 2025

Accepted:

January 28, 2025

Available online:

March 15, 2025

Abstract

Background and Objective: Building green accommodations in desert areas, considering the prevailing climatic conditions, using renewable energy, and designing structures with low energy consumption, can be an important step in the sustainable development of tourism. Although its economic and environmental benefits can be very valuable in the long term, it always faces many challenges at the beginning. The purpose of this research is to investigate the capacities of creating green hotels in the desert areas of Isfahan. **Methodology:** This study is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of methodology. Information and indicators related to the subject were extracted from environmental behavior theories and collected from the study population in the form of semi-structured interviews. Then, data analysis was performed using a qualitative method, open coding based on content analysis, and finally, the data collected through interviews were classified and analyzed through interpretive analysis and MAXQDA software. **Findings:** The findings indicate that while there are many obstacles to building a green hotel, the current environmental planning system for desert areas has overcome the problems of building a green hotel. For a green hotel in specific areas, such as desert areas, it is necessary to manage costs and reduce them by using technology. **Conclusion and suggestions:** Based on the results obtained, managers have always faced many problems in this direction, and the government's support and extensive culture building in the media and holding meetings for education are strongly felt; therefore, the existing capacities in the regions must be identified so that the alignment of the goals of the local community with the goals of sustainable development leads to the support and attention of the authorities and appropriate measures can be taken to build green hotels. **Innovation and originality:** Limited studies have been conducted in the field of green hotels, and this research can be considered one of the initial steps in this field.

*Corresponding Author: Seyed Eskandar Seidai

Address: University of Isfahan

Email: s.seidaiy@geo.ui.ac.ir

Tel: 09131098975

Extended Abstract

1. Introduction

Today, organizations must focus more on social and environmental factors in addition to economic factors in order to achieve success in society and increase profitability. The difference between the present study and the aforementioned precedents is that previous studies have examined the approach of creating nature-friendly hotels and accommodations in favorable climatic conditions; however, in this study, researchers have examined dry and desert areas that are hot environments and unfavorable places for accommodation. In these areas, it is necessary to use skillful technologies to cope with desert conditions and adapt to the environment, including digging aqueducts and installing windbreaks and special architecture that is appropriate to the environment, which is unique in its kind. Building a hotel in desert areas is one of the new challenges in the field of responsible environmental behavior.

2. Research Methodology

The research topic in this study was selected based on the scientific needs of the community and the personal interest of the researcher, and is practical in terms of purpose because the research results can lead to awareness among managers and activists in the tourism industry in the private and public sectors. The method of the present study is considered to be qualitative research based on the time of data collection as a survey, and on the other hand, based on the nature of the data. In this study, considering the type of subject and research tool, semi-structured interviews were conducted with senior managers of 4-star and above hotels in Isfahan and green hotels, and the

researcher obtained the required data and, by analyzing them using the MAXQDA version 10 application software and interpreting the data, achieved new results. In this study, the documentary method was also used to complete the literature section, in such a way that the subject was studied by studying documents, books, theses, articles, using internet databases, and tourism and its related concepts were examined, based on which domestic information databases such as Magiran and Civica and international databases such as Knowledge, Springer, Sage Oatd, ScienceDirect, WILEY were used. Data analysis was also carried out using a descriptive-analytical method based on documentary studies.

3. Research Findings

according to the research conceptual model respondents ranked high initial costs and the lack of technical and government support as important obstacles to establishing green hotels. The most important of these obstacles was mentioned. Respondents also highlighted the need for local community support and government assistance as The main reasons for not building green settlements in desert areas were cited as the main factors mentioned above and the lack of widespread media culture, and the creation of appropriate infrastructure.

4. Conclusion

Therefore, considering the Results obtained, establishing green hotels in these areas can be an important step in the sustainable development of tourism and environmental protection. Isfahan, as one of the tourist cities of Iran, in addition to its historical and cultural attractions, also has beautiful natural areas, such as the surrounding deserts.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work

Conflict of Interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the people for their scientific consultation in this paper.

پژوهشی

تحلیلی بر ظرفیت ایجاد هتل‌های سبز در مناطق بیابانی مورد مطالعه: استان اصفهان

سید اسکندر صیدایی^{۱*} ID فاطمه کاظمی^۲ ID

^۱ دانشیار، رشته تخصصی، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. (s.seidaiy@geo.ui.ac.ir)
^۲ دانشجوی دکتری، جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. (fkazemi820@gmail.com)

ناشر: دانشگاه مازندران
© نویسندگان

[10.22080/TMHR.2025.29068.1050](https://doi.org/10.22080/TMHR.2025.29068.1050)

چکیده

زمینه و هدف: احداث اقامتگاه‌های سبز در مناطق بیابانی با توجه به شرایط آب‌وهوایی حاکم با استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و طراحی سازه‌هایی با مصرف انرژی کم می‌تواند گام مهمی در توسعه پایدار گردشگری باشد که اگرچه در بلندمدت مزایای آن از لحاظ اقتصادی و محیط زیستی می‌تواند بسیار ارزشمند باشد، اما در ابتدا همواره با چالش‌های زیادی روبه‌رو است. هدف پژوهش حاضر، بررسی ظرفیت ایجاد هتل‌های سبز در مناطق بیابانی اصفهان است. **روش‌شناسی:** این مطالعه به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ نوع روش‌شناسی، توصیفی - تحلیلی است. اطلاعات و شاخص‌های مرتبط با موضوع از نظریه‌های رفتارهای زیست‌محیطی استخراج و در قالب مصاحبه نیمه‌ساختاریافته از جامعه مورد مطالعه جمع‌آوری شده و سپس تحلیل داده‌ها به روش کیفی، کدگذاری باز مبتنی بر تحلیل محتوا انجام گرفت و در نهایت داده‌هایی که از طریق مصاحبه جمع‌آوری شده بود، از طریق تحلیل تفسیری و نرم‌افزار Maxqda طبقه‌بندی و تجزیه و تحلیل شد. **یافته‌ها:** یافته‌ها حاکی از آن است، در عین حالی که موانع موجود در مسیر احداث هتل سبز بسیار زیاد است، اما در نظام فعلی برنامه‌ریزی محیطی مناطق بیابانی مشکلات جهت احداث هتل سبز مرتفع شده است. **نتیجه‌گیری و پیشنهاد:** براساس نتایج به‌دست‌آمده، مدیرانی که در این مسیر گام برداشته‌اند، همواره با مشکلات زیادی از جمله ضعف حمایت مسئولان، ناتوانی در اخذ مجوز از سازمان‌های مربوطه و غیره مواجه بوده‌اند و حمایت دولت و فرهنگ‌سازی گسترده در رسانه‌ها و برگزاری جلسات در مسیر آموزش مدیران، کارکنان و گردشگران به‌شدت احساس می‌شود. از این‌رو باید ظرفیت‌های موجود در مناطق تعیین شود تا هم‌سویی اهداف جامعه محلی با اهداف توسعه پایدار موجب حمایت و توجه مسئولان شود و اقدامات مقتضی جهت احداث هتل‌های سبز انجام گیرد. **نواوری و اصالت:** در حوزه هتل‌های سبز مطالعات محدودی انجام شده و این پژوهش می‌تواند جزء گام‌های اولیه در این حوزه قلمداد شود.

کلیدواژه‌ها:

اکوتوریسم؛ مناطق بیابانی؛ اقامتگاه‌های سبز؛ اصفهان؛ مدل SWOT

تاریخ دریافت:

۱۲ آذر ۱۴۰۳

تاریخ دریافت اصلاحات:

۲۰ دی ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش:

۹ بهمن ۱۴۰۳

تاریخ انتشار:

۲۵ اسفند ۱۴۰۳

* نویسنده مسؤول: سید اسکندر صیدایی
آدرس: دانشگاه اصفهان

ایمیل: s.seidaiy@geo.ui.ac.ir
تلفن: ۰۹۱۳۱۰۹۸۹۷۵

۱ مقدمه

امروزه سازمان‌ها جهت دستیابی به موفقیت در جامعه و افزایش سوددهی، باید در کنار عوامل اقتصادی بر عوامل اجتماعی و زیست‌محیطی تمرکز بیشتری داشته باشند (Weaver, 2001a, 2001b). گسترش صنعت گردشگری از نظر اقتصادی سودمند است، اما اثرات منفی مانند آلودگی صوتی، آب‌وهوا، کاهش منابع محیطی و... نیز بر محیط زیست دارد (Weaver, 2001a). گردشگری در عین حال که یکی از فعالیت‌های روبه‌رشد در سراسر جهان است، یکی از تهدیدهای اصلی محیط زیست محسوب می‌شود. اکوتوریسم نوعی از گردشگری و راهی برای دستیابی به توسعه پایدار مناطق کویری با ظرفیت گردشگری انبوه است. در اکوتوریسم، محیط طبیعی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی توسعه پایدار همواره مورد توجه محققین قرار دارد. مزایای توسعه اکوتوریسم دوطرفه است، به این معنا که ضمن ایجاد فرصت‌های شغلی برای مردم محلی شرایط مناسبی را برای حفاظت و استفاده پایدار از مناطق طبیعی ایجاد کرده و تنوع زیستی را با حمایت مردم محلی و گردشگران فراهم کرده است. با این حال، علی‌رغم محبوبیت فزاینده اکوتوریسم، برخی معتقد هستند که سیاست‌های فعلی اکوتوریسم در بسیاری از نقاط جهان منافع حفاظتی یا جوامع محلی را تأمین نمی‌کند؛ زیرا اکثر اوقات این مفهوم به‌درستی درک نمی‌شود و از آن سوءاستفاده شده است. این گروه تخریب محیط زیست، تخریب زیستگاه حیات وحش، بی‌عدالتی اقتصادی، بی‌ثباتی و تغییرات منفی اجتماعی - فرهنگی جوامع محلی را بخشی از مشکلات مربوط به توسعه اکوتوریسم می‌دانند. به دنبال توجه جهانی به مقوله محیط زیست در دهه‌های گذشته و ارزشیابی پارادایم گردشگری پایدار و ظهور مفاهیمی مانند اکوتوریسم، گردشگری سبز یا مسئولانه، به‌عنوان مکانیسم‌هایی برای کنترل پیامدهای منفی گردشگری، روش‌های عملیاتی مختلفی براساس اصول اکوتوریسم استفاده

شده است. یکی از آن‌ها ساخت اقامتگاه‌های سبز است که در بسیاری از نقاط جهان با تنوع زیادی از جمله هتل‌های سبز و اکو کمپ‌ها گسترش یافته است.

رشد جمعیت و افزایش مصرف انرژی و استفاده بیش از حد از سوخت‌های فسیلی برای تأمین انرژی و محدود بودن آن منابع، منجر به کمبود انرژی شده است. البته در این بین، تغییرات آب‌وهوا به دلیل افزایش حجم گازهای گلخانه‌ای مانند کربن ناشی از سوختن سوخت‌های فسیلی، باعث شده است تا رغبت به استفاده از منابع انرژی تجدیدپذیر افزایش یابد (رازقی et al., 2012).

صنعت گردشگری، دی‌اکسیدکربن و گازهای گلخانه‌ای زیادی را تولید می‌کند که در تولید این میزان گازهای گلخانه‌ای هتل‌ها و دیگر انواع اقامتگاه‌ها سهم زیادی دارند. به همین دلیل، فعالان این صنعت لازم است بهینه‌سازی مصرف انرژی را در اولویت برنامه‌های خود قرار دهد (Björk, 2000). راه‌های متفاوتی مانند بهبود عایق ساختمان یا کنترل سیستم‌های روشنایی و تهویه جهت صرفه‌جویی در مصرف انرژی وجود دارد که باید در این صنعت از آن بهره برد. همچنین می‌توان از منابع انرژی تجدیدپذیر که از طریق محیط زیست در دسترس هستند و به حفظ منابع طبیعی برای آیندگان و کاهش تأثیر انسان بر محیط زیست کمک می‌کنند نیز استفاده کرد.

اهمیت استفاده از فضای سبز در داخل ساختمان‌ها و تأثیر شگرف آن در لطافت محیط، کاهش مصرف انرژی و افزایش بهره‌وری امری بدیهی است. از طرفی، جامعه‌شناسان و روان‌شناسان نیز بر این باورند که فضای سبز افزون بر تأمین بهداشت محیط، نقش مثبتی در سلامت روان گردشگران ایفا می‌کند (Björk, 2000; Omars, 1995). مراکز اقامتی این قابلیت را دارند که تا ۳۰ درصد انرژی مورد نیاز خود را از طریق این منابع: (باد، انرژی خورشیدی، انرژی زیستی (بیو انرژی)، زمین گرمایی و نیروی برق - آبی تأمین کنند. آموزش کارکنان و

آگاه‌سازی مهمانان ازجمله اقداماتی است که هتل جهت بهینه‌سازی مصرف انرژی انجام می‌دهد و می‌تواند صرفه‌جویی قابل توجهی را در مصرف انرژی به ارمغان بیاورد و نام هتل را به‌عنوان یکی از برندهای مسؤول در حفظ محیط زیست مشهور کند (منظور 2012, et al.).

هتل‌های زیادی در سراسر جهان وجود دارند که برخی از آن‌ها انرژی بسیار زیادی مصرف می‌کنند، اما هستند هتل‌هایی که با انرژی‌های پاک سروکار دارند (Kollmuss & Agyeman, 2002). هتل‌های سبز دارای ویژگی‌هایی همچون استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، کاهش مصرف آب، بازیافت زباله، استفاده از مواد سازگار با محیط زیست، آموزش کارکنان و مهمانان و همکاری با جوامع محلی هستند. این هتل‌ها معمولاً دارای گواهی‌نامه‌هایی مانند گواهی هتل سبز از سازمان‌های معتبر بین‌المللی هستند. درنهایت، انتخاب هتل‌های سبز تجربه‌ای لذت‌بخش را برای مهمانانی که به دنبال سفری سبز هستند، فراهم می‌کنند (Lee & Lin, 2001). آگاه‌سازی، یکی از سیاست‌های مهم در جهت موفقیت در بهره‌وری انرژی است. زمانی که مهمانان در می‌یابند در هتلی اقامت کرده‌اند که به محیط زیست و آیندگان اهمیت می‌دهد، نه تنها از اقامتشان بیشتر لذت می‌برند، بلکه خود نیز ترغیب می‌شوند در این پروژه فعالیت کنند.

در حوزه اکوتوریسم و توسعه پایدار پژوهش‌های متعدد انجام گرفته و مزایای آن بر کسی پوشیده نیست. حال یکی از شاخه‌های جدید اکوتوریسم که کمتر به آن پرداخته شده، گردشگری مناطق بیابانی و کویر است. بیابان‌گردی و تورهای کویری و استفاده از جاذبه‌های کویری، زندگی جانوری، فعالیت‌های ورزشی مرتبط با کویر و بازدید از دیگر جاذبه‌های بیابان و کویر را گردشگری کویر می‌گویند (Denona Bogovic & Grdic, 2020). محیط‌های گرم و خشک بیابانی مکان‌های نامساعدی برای اقامت هستند. در این مناطق از فناوری‌های ماهرانه‌ای برای رویارویی با شرایط کویری و سازگاری با محیط

ازجمله حفر قنات و نصب بادگیر و معماری خاص متناسب با محیط استفاده شده است که در نوع خود بی‌نظیر است. احداث هتل در مناطق بیابانی از چالش‌های جدید در عرصه رفتارهای مسئولانه زیست‌محیطی است. انجمن هتل‌های دوستدار محیط زیست این نوع خاص از هتل‌ها را که از آن به‌عنوان هتل‌های دوستدار محیط زیست نیز یاد می‌شود، این‌گونه تعریف کرده است: هتل‌های سبز، املاک دوستدار محیط زیست هستند که مدیران آن‌ها ملزم به مشارکت و اجرای برنامه‌هایی برای صرفه‌جویی در آب، انرژی و کاهش ضایعات جامد و درعین حال صرفه‌جویی در هزینه‌های هتل برای حفظ و نگهداری تنها زمین ما هستند. همه این موارد درنهایت باعث صرفه‌جویی در هزینه و حفظ محیط زیست می‌شود (Casado-Aranda et al., 2021).

ظرفیت‌های موجود در قابلیت‌های مدیریت هتل سبز شامل استفاده از منابع تجدیدپذیر: منابع انرژی تجدیدپذیر؛ رضایت گردشگران از خدمات ویژه دوستدار محیط زیست: این موضوع ارتباط مستقیمی با رضایت و خدمات گردشگران دارد؛ مدیریت بازیافت: مدیریت پسماند در هتل؛ ظرفیت ارائه محصولات سبز است: رول استادز (۲۰۰۵) بیان می‌کند که عملکرد ظرفیت ارائه رابطه پیچیده بین هفت معیار عملکرد است: یکم؛ اثربخشی، دو؛ کارایی. سوم؛ کیفیت، چهار؛ بهره‌وری، نسبت بین جریان‌های درون‌داد و برون‌داد بهره‌وری است. پنجم؛ محیط کاری، ششم؛ ظرفیت نوآوری، هفتم؛ سودآوری؛ شناخت و آگاهی گردشگران از خدمات و فعالیت‌ها: مکان اکو کمپ‌ها و اکو هتل‌ها اغلب در دل طبیعت است، با توجه به موقعیت مکانی و تابلوهای راهنما باید رضایت گردشگران را فراهم کرد.

در قرن ۱۸ میلادی کیفیت مساوی با تشریفات (آداب و رسوم در عملکرد، مصرف منابع و در دسترس بودن منابع) تعریف شده بود که خروجی این تفکر پسماند، پساب و انتشار گازهای گلخانه‌ای بود. پس از آن در قرن بیستم به تشریفات بحث کنترل،

تخریب محیط زیست انجام داده‌اند. اینجاست که بحث گردشگری پایدار یا گردشگری سبز مطرح می‌شود. گردشگری پایدار عبارت است از گردشگری که پاسخ‌گوی نیازهای نسل کنونی باشد، بدون اینکه ظرفیت‌های نسل آینده را فدای رفع نیازهای آن‌ها کند. بخشی از ناکامی‌های ایران در دستیابی به جایگاه مناسب در حوزه گردشگری با وجود شرایط جوی چهار فصل و جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی غنی، ناشی از کمبود نیروی انسانی کارآمد و آموزش‌دیده در عرصه گردشگری مسئولانه است که در عمل بر توسعه محصول و بازار، زیرساخت‌ها و سرمایه‌گذاری تأثیر می‌گذارد. از این رو پژوهش حاضر به بررسی و تحلیل ظرفیت‌های ایجاد هتل‌های سبز در اصفهان با تأکید بر مناطق بیابانی اصفهان می‌پردازد.

بنابراین، سؤال اصلی پژوهش این‌گونه مطرح می‌شود که آیا با شرایط اقلیمی و زیرساختی موجود در مناطق مورد مطالعه احداث اقامتگاه سبز می‌تواند تأثیرات مثبتی بر آن اقلیم و جامعه محلی داشته باشد یا خیر؟

اولین تعریف جامع، کوتاه و معتبر از اکوتوریسم توسط انجمن بین‌المللی اکوتوریسم در سال ۱۹۹۰ با عنوان «سفر مسئولانه به مناطق طبیعی، به منظور حفظ محیط زیست و بهبود شرایط اقتصادی جوامع محلی» ارائه شد. از نظر نظریه‌پردازان و پژوهش‌گران، اکوتوریسم بیش از یک نوع خاص گردشگری زیر چتر پارادایم گردشگری پایدار، یک استراتژی برای حمایت از حفاظت از منابع و تأمین درآمد و اشتغال برای جوامع محلی است. گردشگری سبز به گونه‌ای از گردشگری اشاره دارد که آسیب‌های زیست‌محیطی را به حداقل می‌رساند و به توسعه پایدار کمک می‌کند. این رویکرد شامل حفاظت از منابع طبیعی، احترام به فرهنگ محلی و مشارکت جوامع میزبان در فرآیند توسعه گردشگری است. در دنیای امروز، گردشگری سبز یا توریسم پایدار به عنوان یک راهکار بسیار مهم برای حفاظت از محیط زیست و ارتقاء توسعه پایدار مطرح شده

بهداشت، امنیت و درکل کیفیت هم اضافه گردید. زمانی که با بحران محیط زیست مواجه شدیم، مصرف نمی‌توانست مزیت ایجاد کند؛ در نتیجه از رویکرد کیفیت و تشریفات عبور کردیم و وارد اندیشه سبز شدیم و فصل مشترک اقتصاد و محیط زیست آغاز شد.

در همین راستا، هدف اصلی این پژوهش بررسی ظرفیت‌های ایجاد هتل سبز و همچنین تحلیل مزایای سرمایه‌گذاری در طرح‌های سبز شدن اقامتگاه‌ها می‌باشد و سعی بر این است تا با در نظر گرفتن ویژگی‌های هتل سبز و سهم آن در چرخه محیطی، ظرفیت ایجاد چنین هتل‌هایی در اصفهان که قطب صنعت گردشگری ایران محسوب می‌شود از دیدگاه مدیران عامل هتل‌های سبز بررسی شود. نتایج این مطالعه به غنی‌تر شدن ادبیات نظری موجود در حوزه اکوتوریسم کمک خواهد کرد. مدل ارائه شده در پژوهش به بررسی رابطه میان رفتارهای مسئولانه زیست‌محیطی و بهبود شرایط محیط در بلندمدت و همچنین کاهش هزینه‌ها می‌پردازد. در حال حاضر محیط طبیعی به عنوان یک عامل کلیدی در گردشگری شناخته می‌شود و از طرفی توسعه این صنعت در تعامل با محیط طبیعی، اجتماعی و فرهنگی است و می‌توان گفت توسعه صنعت گردشگری شمشیر دو لبه‌ای است که در آن با وجود اثرات مثبتی که ایجاد می‌کند؛ مانند ایجاد اشتغال و زیباسازی محیط، از سوی دیگر باعث ایجاد اثرات منفی بر محیط زیست فیزیکی می‌شود (Pizam, 1987). پیامدهای تخریب روزافزون محیط زیست باعث شده است که توجه جامعه جهانی بیش از پیش به این موضوع معطوف شود و به همین دلیل طی سال‌های گذشته به ویژه در دهه ۹۰ چندین توافق‌نامه منطقه‌ای و بین‌المللی در خصوص حفاظت از محیط زیست صورت گرفته است. در سطح ملی بسیاری از کشورها سیاست‌ها و برنامه‌های بسیاری را برای مقابله با مشکلات زیست‌محیطی در دستور کار خود قرار داده و اقدامات گسترده‌ای را برای کاهش فرآیندهای

در می‌آید. برنامه‌ریزی نوعاً چندبعدی و چند هدفی است. در چارچوب این نگرش، توریسم را از زاویه اکولوژیک می‌بینند که هدف آن به حداقل رسانیدن آثار منفی توریسم بر محیط فیزیکی است.

مدیریت خردمندانه فضاهای موجود به منظور تخصیص بهینه فعالیت‌های گردشگری و فراغتی و تعیین کاربری زمین، تراکم، سطح اشغال، استانداردهای ساخت‌وساز و... براساس میزان تقاضای موجود و آتی گردشگران در این نوع از برنامه‌ریزی انجام می‌گیرد. مهم‌ترین نتایج حاصل شده در این نظریه را می‌توان در محورهای زیر جست‌وجو کرد: غلبه رویکرد بخشی و کالبدی در برنامه‌ریزی تا جامع‌نگر؛ گسترش دامنه برنامه‌ریزی تا شناخت تمام اجزاء تشکیل‌دهنده صنعت گردشگری؛ هدف غالب در اصلاح نظام گردشگری؛ دنبال کردن اهداف رونق اقتصادی در کل صنعت و افزایش میزان ورود گردشگر؛ افزایش مبادلات اقتصادی گردشگری و رونق، افزایش رفاه اقتصادی، درآمد و انباشت ثروت در جامعه محلی؛ کم‌توجهی به مباحث فرهنگی - اجتماعی و تلاش برای انعطاف‌پذیری برنامه‌ها؛ افزایش درآمد ملی، اشتغال، کارآفرینی از قبل فعالیت‌های حوزه گردشگری (Diamantis, 2000).

از نظریه اکوسیستم گردشگری به عنوان یک روش اصلی در بحث تجزیه و تحلیل استفاده می‌شود. این نظریه پیشنهاد می‌کند که صنعت گردشگری در حال تبدیل شدن به یک اکوسیستم هوشمند است که در آن ذی‌نفعان مختلف از جمله گردشگران، مشاغل و دولت‌ها از طریق فناوری به هم متصل هستند. اکوسیستم گردشگری هوشمند بر تصمیم‌گیری مبتنی بر داده، شخصی‌سازی و ارائه خدمات در زمان واقعی تأکید دارد و هم بهره‌وری و هم تجربه گردشگر را افزایش می‌دهد (Gretzel & Scarpino-Johns, 2018).

به عقیده استانس فیلد در نظریه عرضه گردشگری، همه کالاها و خدمات همانند موجودات دارای چرخه حیات هستند. این نظریه، در

است. گردشگری سبز به دنبال کاهش اثرات منفی فعالیت‌های گردشگری بر محیط زیست، فرهنگ محلی و جوامع میزبان است. در این راستا پارادایم اقتصاد سبز نیز بر ایجاد تغییرات در توسعه گردشگری با تکیه بر معیارهایی از جمله رشد و توسعه اقتصادی، انتشار کربن کمتر، کارایی منابع، پایداری زیست‌محیطی، رفاه و برابری اجتماعی تأکید دارد. یک اقامتگاه سبز فعالیت‌های مختلفی از جمله صرفه‌جویی در آب و انرژی، استفاده از سیاست‌های خرید سازگار با محیط زیست، کاهش تولید زباله برای حفاظت از محیط زیست طبیعی و کاهش هزینه‌های عملیاتی را بر عهده دارد (Lee, 2010). ممکن است در گام‌های نخستین، سبز شدن برای هتل‌ها بسیار پرهزینه به نظر آید؛ زیرا برای سبز کردن یک هتل باید از لامپ‌های کم‌مصرف، شیر آب کم‌فشار و اتوماتیک و سیستم تهویه هوشمند استفاده کرد. همچنین ایجاد و نگهداری فضای سبز، به خصوص در قسمت‌های سرپوشیده و سالن‌های هتل، مستلزم صرف هزینه‌های بسیاری است (Orams, 2001). اما تمام این موارد که بر شمرده شد، در بلندمدت از هزینه‌های جاری هتل‌ها به شدت می‌کاهد و تأثیر آن بر بهبود محیط زیست بسیار زیاد خواهد بود. برای مثال نصب صفحه‌های خورشیدی یک سرمایه‌گذاری ماندگار است که هزینه ماهیانه برق را به شدت کاهش می‌دهد. علاوه بر این، سبز شدن می‌تواند برای هتل‌ها به مزیتی رقابتی بدل شود که وفاداری مشتریان را در پی خواهد داشت.

طبق نظریه کالبدی فضایی که از کارهای جغرافی‌دان‌ها، برنامه‌ریزان شهری، روستایی و منطقه‌ای و کسانی سرچشمه می‌گیرد که مدعی یک نگرش عقلی در برنامه‌ریزی منابع طبیعی هستند، برنامه‌ریزی کاربری زمین یکی از قدیمی‌ترین اشکال حفاظت محیطی است. برای بسیاری از افراد نگرش فیزیکی - فضایی کاربری زمین شکل غالب برنامه‌ریزی عمومی توریسم است که از طریق رابطه تنگاتنگ آن با برنامه‌ریزی منطقه‌ای و مقصد به اجرا

بخش‌های مرتبط با گردشگری» نامید و صرفاً اضافه‌ای از اشتغال (خوداشتغالی و شاغل) در بخش‌هایی است که مرتبط با گردشگری در نظر گرفته می‌شوند، مانند اقامت، رستوران، کافه‌ها و غیره. تخمین بیش از حد تعداد مشاغل بسیاری از شرکت‌هایی که در این بخش‌ها کار می‌کنند، نه تنها گردشگران، بلکه و گاهی تقریباً فقط ساکنان محلی را تأمین می‌کنند؛ بنابراین این روش نه ارزش علمی دارد و نه کاربردی.

رویکرد دوم عرضه، روش حداقل نیاز، می‌تواند مرتبط‌تر باشد، به‌ویژه در مناطق یا مقاصد کوچک‌تر. باید در مراحل مختلف اجرا شود. ابتدا باید بخش‌های مربوط به گردشگری تعریف شود. انتخاب بخش‌ها (به‌عنوان مثال تجارت خرده‌فروشی) نسبت به رویکرد عرضه قبلی اهمیت کمتری دارد و دلایل آن با پیشروی به مراحل بعدی مشخص خواهد شد. پس از مشخص شدن بخش‌های مربوطه، اشتغال در آن بخش‌ها قابل ثبت است.

در متون اقتصادی از پنج نوع تسهیلات در زمینه عرضه در گردشگری یاد می‌شود: جذابیت‌ها که می‌توان آن‌ها را به جذابیت‌های طبیعی و انسانی تقسیم کرد، حمل‌ونقل که رابطه تنگاتنگی با توسعه گردشگری دارد، تسهیلات تجاری و خصوصی، خدمات که بانک‌ها، مراکز پزشکی و خدمات انتظامی - امنیت را در بر می‌گیرد و زیرساخت‌ها که جاده، راه‌آهن، فرودگاه، نیروی برق، کانال‌های فاضلاب و نظیر این‌ها را شامل می‌شود.

برای مدیریت استراتژیک با توجه به شباهت‌های نزدیک بین مفهوم‌سازی یک شرکت و یک مقصد گردشگری، امکان استفاده از تئوری‌های توسعه‌یافته برای مدیریت استراتژیک یک شرکت به مدیریت استراتژیک یک مقصد گردشگری وجود دارد. نظریه مبتنی بر منابع یک چارچوب نظری در مدیریت استراتژیک و کسب‌وکار سازمان‌های گردشگری مرتبط با اندیشه‌های پنروز (۱۹۵۹)، بارنی (۱۹۹۱)، پتراف (۱۹۹۳) در حوزه اقتصاد و بازاریابی گردشگری است که بیان می‌کند مزیت رقابتی پایدار در یک

خصوص چرخه حیات محصولات گردشگری و نحوه عرضه آن‌ها توسط استانس فیلد در سال ۱۹۷۸ بیان شد و سپس باتلر در سال ۱۹۸۰ این مفهوم را گسترش داد. چرخه حیات شامل زمانی که محصول تولید و به بازار عرضه تا هنگامی که از بازار گردآوری می‌شود، است. طی این دوره تغییرات اساسی در رفتار محصول در بازار مشاهده می‌شود. مفهوم چرخه حیات به‌عنوان مدل توسعه محصولات و مقاصد توسط کاتلر وارد ادبیات گردشگری شد و یک بحث مدیریتی برای توسعه مقاصد و محصولات گردشگری است و با اقتصاد ارتباط زیادی دارد. چالش‌های تحقیقات و برنامه‌ریزی گردشگری منجر به ارائه مدل چرخه حیات برای مکانیسم پویای توسعه، منعکس نمودن نیروهای داخلی و مؤلفه‌های خارجی رشد گردید.

بدیهی است که تغییرات سریع در عرضه محصولات گردشگری انجام شود. یک هتل نمی‌تواند مطابق با تقاضا ظرفیت را اضافه یا حذف کند. این انعطاف‌پذیری محدود تأثیر جدی بر عملکرد و نتایج مالی دارد. وقتی تقاضا به زیر ظرفیت می‌رسد، عوامل تولید از نیروی کار و سرمایه کم استفاده می‌شود. وقتی از ظرفیت فراتر رود، صنعت گردشگری نمی‌تواند درآمد خود را به حداکثر برساند (Law et al., 2016). هزینه‌های سرمایه‌گذاری نسبتاً کم اما هزینه‌های ثابت بالا در بخش اقتصادی گردشگری موجب ضرر بخش‌های مختلف این صنعت است. محصولات مسافرتی در قبال تغییر نسبتاً انعطاف‌ناپذیر هستند. هتل‌ها نمی‌توانند ظرفیت‌های خود را به سرعت تغییر دهند تا به نوسانات خود به خودی تقاضا واکنش نشان دهند. از این‌رو، چنین شرکت‌هایی سعی می‌کنند بین تقاضاهای بالا و پایین تعادل برقرار کنند، به‌طوری‌که وقتی میزهای رستوران خالی می‌ماند، برای شرکت و وقتی میز دیگری در دسترس نیست برای مشتریان در درازای ایجاد نشود.

در تحقیقات گردشگری، اغلب دو رویکرد عرضه به کار می‌رود. اولین مورد را می‌توان «اشتغال در

تاکنون تحقیقات زیادی در داخل و خارج در زمینه اکوتوریسم و گردشگری مسؤلانه انجام شده است که در ادامه به برخی از آن‌ها که تمرکز بر اقامتگاه‌های سبز بوده است، اشاره می‌شود.

پایان‌نامه اشکان بروج (۱۳۹۲) به راهنمایی محمود ضیایی با عنوان «بررسی تطبیقی اقامتگاه‌های بوم‌گردی در مناطق کویری» به بررسی تطبیقی اقامتگاه‌های بوم‌گردی در مناطق کویری ایران از منظر توسعه پایدار گردشگری پرداخته است. برای این منظور اقامتگاه‌های بوم‌گردی براساس انواع اقامتگاه‌های موجود در منطقه به سه گروه اصلی بوم‌گردی، اکو کمپ و هتل (یا هتل سنتی) تقسیم شدند. در این راستا اکوکمپ متین‌آباد، اقامتگاه آتشونی - روستای گرمه، اقامتگاه بندر طباطبایی در روستای مصر و فرحزاد و هتل سنتی بالی - خور برای مقایسه و مطالعه تطبیقی انتخاب شدند. نتایج تحقیق نشان داد که اکوکمپ متین‌آباد و اکولوژی‌های مورد مطالعه از ثبات نسبی برخوردار بوده و اکو هتل مورد مطالعه (هتل بالی) از ناپایداری ضعیفی برخوردار است.

خالدی و همکاران (۲۰۱۳) در مقاله‌ای با عنوان «جایگاه اکوتوریسم کویری در توسعه سکونتگاه‌های روستایی به اهمیت کویر در توسعه طبیعت‌گردی می‌پردازد و نگرش روستاییان به عنوان جامعه پژوهشی، آماری را نسبت به توسعه گردشگری و اثرات آن بر توسعه می‌سنجد.

موهد و شری (۲۰۱۴)، مقاله «فعالیت‌های سازگار با محیط زیست، نگرش‌های دوستدار محیط زیست و تمایل مسافران به انتخاب هتل‌های سبز در مالزی» را منتشر کردند. در این مقاله تأثیر نگرش‌های زیست‌محیطی و فعالیت‌های دوستدار محیط زیست در انتخاب هتل‌های سبز مورد توجه قرار گرفته است. وجود رابطه بین فعالیت‌های دوستدار محیط زیست و تمایل به اقامت در یک هتل سبز تأیید شده است (Tran et al., 2021).

سازمان گردشگری از منابع و قابلیت‌های منحصربه‌فرد آن نشأت می‌گیرد. این نظریه برخلاف نظریه‌های دیگر که بر عوامل خارجی مانند رقابت و بازار تأکید دارند، بر عوامل داخلی سازمان و توانایی‌های آن تأکید دارد (Tai, 2017) و دلایل موفقیت یک سازمان را به منابع ارزشمند، کمیاب و تقلیدناپذیر سازمان نسبت می‌دهد و ادعا می‌کند که سازمان‌ها باید به دنبال ایجاد مزیت رقابتی پایدار و غیرقابل تقلید باشند؛ یعنی منابع گردشگری باید دارای ویژگی‌های مخصوص به خود باشند تا بتوانند برای سازمان مزیت رقابتی پایدار ایجاد کنند از جمله کمیابی: منابع باید کمیاب باشند؛ یعنی تعداد محدودی از رقبا به آن دسترسی داشته باشند. ارزشمندبودن: منابع باید به سازمان‌ها کمک کنند تا فرصتی را شناسایی کنند یا تهدیدی را کاهش دهند و برای سازمان‌ها نقش ارزشمندی را داشته باشند. عدم تقلیدپذیری: منابع نباید به راحتی توسط رقبا قابل تقلید باشند غیرقابل جایگزینی: منابع نباید به راحتی توسط منابع دیگر جایگزین شوند. به‌طور کل توانمندسازی ساختار یک سازمان باعث رفتارهای نوآورانه می‌شود و این امر منجر به مزیت رقابتی در یک سازمان می‌شود.

با استفاده از نظریه سازگاری که در دهه ۸۰ میلادی در چین توسط لی ارئه شد می‌توان ثابت کرد که سیاست‌های دولت ملی می‌تواند با ایجاد بازسازی، توسعه گردشگری را تقویت کند. براساس این نظریه دولت‌ها می‌کوشیدند تا با اتخاذ سیاست‌های مناسب گردشگری نوعی سازگاری میان مصالح جمعی و توسعه پایدار گردشگری اتخاذ کنند و به جای محدود ساختن گردشگری توسعه آن را با مصالح و منافع کشور و در راستای گردشگری سبز هماهنگ سازند. همچنین در سال ۲۰۲۰، لئو در تأیید نظریه مطرح‌شده ثابت کرد که دولت در توسعه پایدار گردشگری نقش مثبت و اصلی دارد و می‌تواند با اتخاذ سیاست‌های درهای باز توسعه گردشگری را بهبود بخشد.

باشد، موارد مورد تأکید گردشگران (دوستانه با محیط زیست) بوده است. همچنین قیمت مازاد، سطح آسایش و سختی کمتر از نگرش‌های منفی اقامت در یک هتل سبز توسط این گردشگران بود (Han & Chan, 2013).

۲ روش‌شناسی پژوهش

گردشگری بیابان پدیده‌ای تازه در اکوتوریسم است که بخشی کوچکی از آن را تشکیل می‌دهد (Nyaupane & Thapa, 2004). استان اصفهان با مساحتی حدود ۱۰۷۰۱۹ کیلومتر مربع بین ۳۰ درجه و ۴۳ دقیقه تا ۳۴ درجه و ۲۷ دقیقه عرض شمالی و ۴۹ درجه و ۳۸ دقیقه تا ۵۵ درجه و ۳۲ دقیقه طول شرقی از نصف‌النهار گرینویچ قرار گرفته است و در مرکز ایران قرار دارد و برخی از مهم‌ترین بیابان‌های این استان عبارت‌اند از:

بیابان ورزنه: کویر ورزنه در ۱۰۰ کیلومتری شرق شهر اصفهان و ۱۵۰ کیلومتری غرب یزد واقع شده است. این منطقه به دلیل وجود تپه‌های شنی و ماسه‌ای به اشکال و برآمدگی‌های مختلف در بین گردشگران و کویر نوردان از اهمیت بالایی برخوردار است و همین امر باعث شده تا تورهای کویرگردی زیادی برای کمپینگ و فعالیت‌های هیجان‌انگیز به این مکان سفر کنند.

بیابان مرنباب: این بیابان در شمال شرقی اصفهان قرار دارد و دارای تپه‌های شنی، دریاچه نمک و کاروان‌سرای قدیمی است. کویر مرنباب درواقع یکی از قطب‌های اصلی کویرگردی ایران و بسیار بکر و زیبا است.

کویر مصر: کویر مصر در غرب اصفهان در روستایی به همین نام واقع شده و پوشش وسیعی از شن‌ها و تپه‌های شنی در این منطقه وجود دارد که آن را به مکانی مناسب برای کویرنوردی و رصد آسمان شب تبدیل کرده است.

کویر ابوزید آباد: کویر ابوزید آباد بخشی از بیابان بزرگ بند ریگ است که در شمال ابوزید آباد و شمال

آدام یارنل (۲۰۱۲) در پژوهش خود با عنوان "اولین اقامتگاه سبز آمریکا: ارزیابی موفقیت گردشگری سبز در رود آیلند، به ارزیابی موفقیت گواهی گردشگری سبز در منطقه مورد مطالعه پرداخت. روش تحقیق، بررسی و مقایسه پروژه‌های صدور گواهی‌نامه گردشگری بین‌المللی، ملی و منطقه‌ای است (Della Corte et al. ۲۰۲۱).

کاپیکی (۲۰۱۲) در مقاله «اجرای فعالیت‌های پایدار در هتل‌های دوستدار محیط زیست در یونان» به مزایای اجرای برنامه‌های دوستدار محیط زیست در هتل‌های دوستدار محیط زیست پرداخته است. وی این برنامه‌ها را که شامل صرفه‌جویی در مصرف انرژی و کاهش تولید ضایعات، افزایش رضایت هتل‌داران از کاهش هزینه‌های بهره‌برداری و افزایش رضایت میهمانان می‌باشد، ازجمله ویژگی‌ها و مزایای این هتل‌ها برشمرد (Kapiki, 2012).

لیزا کامتا (۲۰۱۲) در پایان‌نامه خود با عنوان "اعتقادات مصرف‌کننده در مورد هتل‌های سبز" به بررسی اعتقادات و باورهای مصرف‌کننده در مورد هتل‌های سبز، ارزش‌ها، تمایل به پرداخت در این هتل‌ها و تمایل به شرکت در فعالیت‌های دوستدار محیط زیست پرداخته. روش تحقیق براساس پرسش‌نامه‌ای است که باورها و علایق مصرف‌کننده را در هریک از فعالیت‌های ذکرشده زیر سؤال می‌برد. این پژوهش با استفاده از مطالعاتی که در سال‌های اخیر در دنیا در این خصوص انجام شده است، سعی بر آن داشته تا با شناسایی شاخص‌ها و ویژگی‌های مهم این نوع اقامتگاه‌ها، میزان موفقیت تنها اقامتگاه سبز کشور را مورد بررسی قرار دهد (Cometa, 2012).

زینگ هان (۲۰۱۳) در پایان‌نامه خود با عنوان "ادراک هتل‌های سبز در بین گردشگران هنگ‌کنگ" به بررسی ادراک گردشگران از فعالیت‌های محیطی در هتل‌های این کشور پرداخته است. نتایج نشان داد که صرفه‌جویی در مصرف انرژی، استفاده از مواد سازگار با محیط زیست و عدم استفاده از ظروف یک بار مصرف آن‌گونه که یک هتل سبز باید داشته

شرقی کاشان در فاصله ۳۸ کیلومتری آن قرار گرفته است. این منطقه با تپه‌های ماهور احاطه شده است. در نهایت، استان اصفهان با مناطق بیابانی متنوع و دیدنی خود، مقصد جذابی برای گردشگران و کویرنوردان است.

همچنین برخی از هتل‌ها و اقامتگاه‌های مورد مطالعه این پژوهش، هتل هخامنشیان پارتاک در منطقه شمال غرب اصفهان بود که از ابتدای تأسیس با معماری سازگار با محیط زیست متعهد به حفظ محیط زیست و اصول پایداری بوده. هتل سنتی اصفهان نیز با قدمت ۴۰۰ ساله خود از زمان صفویه واقع در بافت تاریخی شهر با معماری سنتی و اصیل و حفظ اصالت جزء اولین اقامتگاه‌هایی است که قدم در مسیر سبز شدن گذاشته و در این مسیر بسیار موفق و پویا عمل کرده. همچنین از مناطق مورد مطالعه اکو کمپ متین آباد است که اولین هتل سبز اصفهان نیز می‌باشد و همین‌طور اقامتگاه خانه سبز سرو نیز از اقامتگاه‌های سبز و بسیار فعال و جدی در این زمینه هستند. همچنین دیگر هتل‌ها و اقامتگاه‌های ذکر شده.

موضوع تحقیق در این مطالعه براساس نیاز علمی جامعه و علاقه شخصی محقق انتخاب شده و از حیث هدف کاربردی است؛ به علت اینکه نتایج پژوهش می‌تواند منجر به ایجاد آگاهی مدیران و فعالان صنعت گردشگری در بخش خصوصی و دولتی شود. روش مطالعه حاضر براساس زمان گردآوری اطلاعات به صورت پیمایشی و از سوی دیگر براساس ماهیت داده‌ها در زمره تحقیقات کیفی به-شمار می‌رود. در این مطالعه با توجه به نوع موضوع و ابزار پژوهش مصاحبه نیمه ساختاریافته با مدیران ارشد هتل‌های ۴ ستاره و بالاتر اصفهان و هتل‌های سبز انجام شد و محقق به داده‌های مورد نیاز دستیافت و با تجزیه و تحلیل آن‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای کاربردی MAXQDA نسخه ۱۰ و تفسیر داده‌ها، به نتایج جدیدی دستیافت. در این پژوهش همچنین برای تکمیل بخش ادبیات از روش اسنادی استفاده شده است به این صورت که با

استفاده از مطالعه اسناد، کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها و مقالات و به‌کارگیری پایگاه‌داده‌های اینترنتی به بررسی موضوع پرداخته شده و گردشگری و مفاهیم مرتبط با آن بررسی شده است که بر اساس این از پایگاه داده‌های اطلاعاتی داخلی مانند مگیران و سیویلیکا و پایگاه داده‌ای بین‌المللی همچون Knowledge, Springer, Sage Oatd, WILEY, ScienceDirect استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی بر پایه مطالعات اسنادی انجام شد.

گروه مصاحبه و جامعه آماری این تحقیق متشکل از تمامی مدیران عامل و داخلی هتل‌های ۴ ستاره و بالاتر اصفهان و حجم نمونه مورد مطالعه پژوهش تعداد ۱۰ نفر از مدیران بودند که با استفاده از مصاحبه نیمه ساختار یافته مورد پرسش‌گری قرار گرفتند. متغیرهای این پژوهش به دودسته متغیر مستقل و وابسته طبقه‌بندی شدند. ظرفیت‌های موجود در ایجاد هتل‌های سبز به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است و منابع تجدیدپذیر، مدیریت بازیافت، ظرفیت ارائه محصولات سبز، برنامه‌های حفاظتی محیط زیست، استفاده از دانش و آگاهی گردشگران و رضایت گردشگران به عنوان متغیر مستقل که در این پژوهش به منظور اندازه‌گیری متغیرهای وابسته و مستقل در ابتدا شاخص‌ها بر مبنای مطالعات پیشین تعریف و سپس برای جمع‌آوری اطلاعات و به منظور دریافت و استفاده از نظرات، ایده‌ها و تجربیات مدیران هتل برای شناسایی و اولویت‌بندی ظرفیت‌های ایجاد هتل سبز در مناطق خشک و کویری اصفهان از مصاحبه استفاده شد و پس از سنجش روایی مصاحبه توسط استاد راهنما، مصاحبه نیمه ساختاریافته طراحی شده با ۱۰ نفر از مدیران عامل هتل‌ها انجام گرفت. مصاحبه در دو بخش: ۱/ سؤالات عمومی مانند سابقه کار و زمینه تحصیلات، میزان اطلاعات مصاحبه‌شونده درباره اکوتوریسم و انرژی‌های تجدیدپذیر ۲/ مضامین و سؤالات اصلی شامل ۱۱ سؤال باز طراحی شد که با استفاده از روش نمونه‌گیری غیراحتمالی گلوله‌برفی

گردشگری در مقاصد بیابانی اصفهان مورد بررسی قرار گرفت.

تمام مصاحبه‌ها به فایل متنی Word تبدیل شده و فایل‌ها تک‌تک به محیط اسناد نرم‌افزار وارد و پس از نظم‌دهی آرشیو اسناد، متون مصاحبه‌ها به‌صورت کامل مورد بررسی قرار گرفت و محقق توانست مصاحبه‌ها را کدگذاری کند. مقوله‌ها شامل: خورشیدی، زیستی، زمین گرمایی و برق‌آبی برای کدهای مربوط به منابع تجدیدپذیر و فرهنگ‌سازی گسترده در رسانه‌ها، تسهیل‌گری، حمایت‌های مالی و مدیریت کارکنان و منابع انسانی، ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای کد حمایت‌های دولت است. همین‌طور برای کد موانع احداث هتل‌های سبز، در اختیار نداشتن منابع مالی کافی، عدم وجود حمایت‌های فنی و پشتیبانی، عدم دسترسی آسان به منابع تجدیدپذیر، موانع فرهنگی، هزینه بالا و فقدان زیرساخت‌های مورد نیاز که مهم‌ترین آن هم عدم حمایت‌های فنی و پشتیبانی ارزیابی شد.

۳ یافته‌ها

تعداد افراد نمونه در این تحقیق ۱۰ نفر هستند که ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آن‌ها در جدول شماره ۲ طبقه‌بندی شده است:

جدول ۱. یافته‌های توصیفی

متغیر	شرح	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	زن	۰	۰ %
	مرد	۱۰	۱۰۰ %
سن	۴۰ سال یا جوان‌تر	۵	۵۰ %
	بالتر از ۴۰ سال	۵	۵۰ %
تحصیلات	کارشناسی	۸	۸۰ %
	کارشناسی‌ارشد	۲	۲۰ %
	دکتری	۰	۰ %
سابقه کار	کمتر از ۱۰ سال	۱	۱۰ %
	۱۰ تا ۲۰ سال	۷	۷۰ %
	۲۰ سال به بالا	۲	۲۰ %

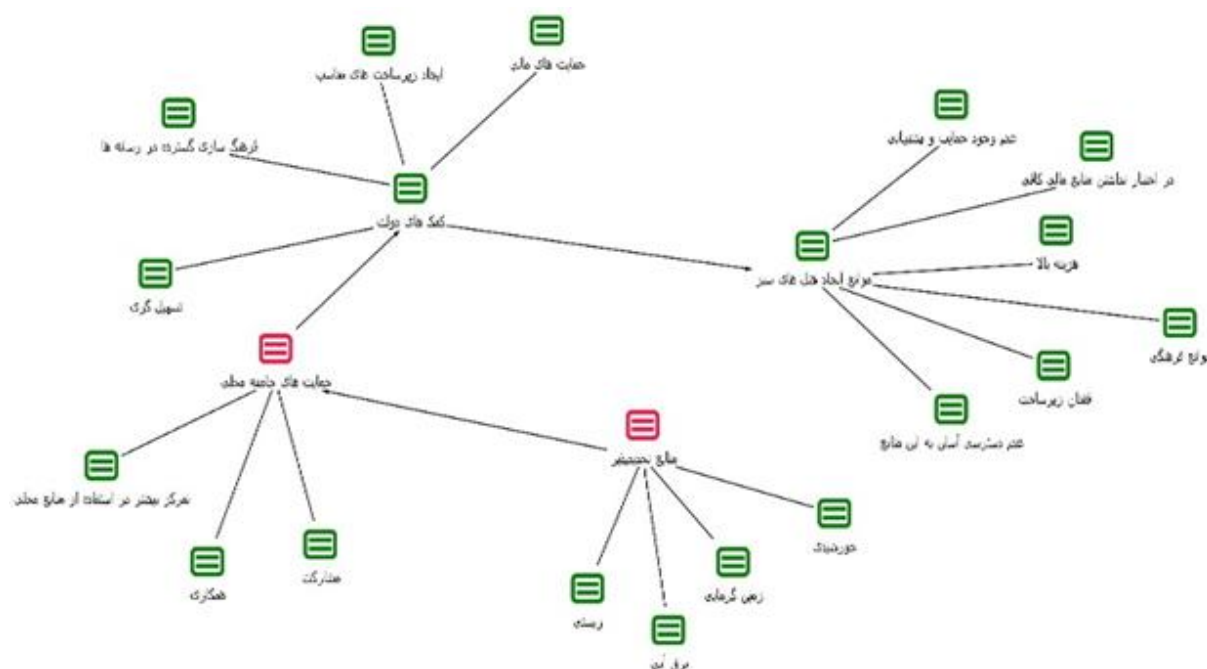
با ۱۰ نفر از مدیران عامل انجام گرفت. از این تعداد ۵ نفر مدیران هتل‌های ۵ ستاره، ۲ نفر مدیران هتل‌های ۴ ستاره، ۳ نفر از مدیران هتل‌های سبز بودند. جدول ۱ ویژگی‌های پاسخ‌دهندگان را نشان می‌دهد.

در مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته، از شاخص‌های قابل‌اعتماد برای تهیه یک پروتکل نیمه‌ساختاریافته استفاده می‌شود؛ بنابراین، اندازه‌گیری باید همان چیزی باشد که قصد داریم اطلاعاتی در مورد آن به دست آوریم. این اندازه‌گیری نیز باید پایدار باشد، به این معنی که با تکرار آن بتوانیم به نتایج مشابهی دست پیدا کنیم. اما لزومی ندارد که روش تحقیق کیفی پایا باشد؛ زیرا هدف تحقیق اکتشاف است و زمینه فکری، محیط و بازیگران بر پایداری و پایایی اثر می‌گذارند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل تفسیری استفاده شد. به این ترتیب ابتدا تمامی مصاحبه‌ها اجرا، سپس کدگذاری باز و درنهایت دسته‌بندی عوامل به‌صورت کلی انجام شد. در این نوع کدگذاری، مفاهیم درون مصاحبه‌ها و اسناد براساس ارتباط آن‌ها با موضوعات مشابه طبقه‌بندی می‌شوند. در مرحله بعد دسته‌بندی‌های استخراج‌شده شناسایی و چالش‌ها و مشکلات مدیریت

درنهایت با استفاده از نرم‌افزار MaxQDA مدل تحقیق کیفی در قالب نمودار درختی کدها ترسیم شد (شکل ۲) و درنهایت کدها استخراج شد (جدول ۲). در این پژوهش ابتدا مهم‌ترین عوامل و شاخص‌های مؤثر بر ساخت اقامتگاه‌های سبز با رویکرد توسعه پایدار شناسایی شدند. بدین منظور ابتدا تحلیل محتوا براساس نظریه‌های بنیادین انتخاب شد و داده‌های جمع‌آوری‌شده به روش اسنادی پس از بررسی‌های متعدد و با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA دسته‌بندی شدند. کدگذاری محوری اجازه می‌دهد تا موضوعات فرعی تصفیه شده با هم گروه‌بندی شوند و روابط آن‌ها با کدهای اصلی مشخص شود.

کدگذاری باز فرآیند تحلیلی نام‌گذاری مفاهیم، طبقه‌بندی آن‌ها و کشف ویژگی‌ها و ابعاد آن‌ها در داده‌ها از طریق مقایسه‌های مستمر است که در آن محقق مفاهیم را از زوایای مختلف، چه درونی و چه بیرونی، مورد بررسی و تحلیل قرار می‌دهد تا دیدگاه متفاوتی در مورد اهمیت و جایگاه مفاهیم به دست آورد. یک مفهوم اولیه با کنار هم قراردادن چندین کد باز مشابه در یک دسته به دست می‌آید. همچنین زیرمجموعه‌ها از کنار هم قراردادن چندین مفهوم اولیه مشابه در یک دسته و به همین ترتیب دسته‌ها از کنار هم قراردادن چندین زیرمجموعه مشابه در یک دسته به دست می‌آیند. تفاوت بین مفاهیم اولیه، زیرمجموعه‌ها و مقوله‌ها در سطح انتزاع آن‌هاست. به این ترتیب مفاهیم اولیه کمترین سطح انتزاع و مقولات بالاترین سطح انتزاع را دارند.

شکل ۱. نمودار درختی کدهای انتخاب مرحله کیفی تحقیق با استفاده از نرم‌افزار MaxQuda

جدول ۲. کدهای مستخرج

مکانیزم	مقولات اصلی	کدگذاری ثانویه
موانع احداث هتل‌های سبز	عدم وجود حمایت و پشتیبانی	با بهره‌برداری‌های سنگینی که در مناطق بیابانی اصفهان صورت گرفته، پیش‌بینی خوبی برای آینده مناطق وجود ندارد و عدم نظارت دولت و مسئولان به وضوح به چشم می‌آید. این مناطق در طول تاریخ حداقل توجه و حمایت را داشته‌اند و افرادی که قصد احداث ساختمان یا هتل سبز داشته‌اند با حجم بزرگی از موانع و البته عدم حمایت‌های مادی و معنوی مسئولان روبه‌رو بوده‌اند. منابع را به گونه‌ای هدر داده‌ایم که کل آینده این مناطق در آستانه انقراض است.
	هزینه بالا	تجهیزات سبز هزینه‌بر است و هزینه‌های هتل را افزایش می‌دهد و مزیت رقابتی هتل را کاهش می‌دهد. در قدم اول برای هتل سبز شدن در مناطق خاص مانند مناطق خشک و بیابانی باید با مدیریت هزینه‌ها و کاهش آن‌ها به سراغ تکنولوژی رفت.
	در اختیار نداشتن منابع مالی کافی	سازمان‌ها منابع مالی مستقلی را جهت پروژه‌های سبز و توسعه مقاصد بیابانی اختصاص نداده‌اند. این مناطق همواره مورد تبعیض سازمان گردشگری در صدور مجوز احداث هتل‌های سبز از طریق تخصیص کمک‌های مالی بوده است. این مناطق باید در سراسر جهان برندسازی و نمایش داده شوند و احداث اقامتگاه‌های مسئولانه می‌تواند راهکار مفیدی باشد. ابتکاری برای سبزرگایی در بین سازمان گردشگری برای جذب گردشگر به مقاصد کویری اصفهان وجود ندارد. آنچه شاهد آن هستیم، نه تنها برنامه‌ریزی مادی ناکافی کارکنان گردشگری است، بلکه عدم وجود یک ابتکار کوچک در بین همکارانشان است.
	موانع فرهنگی	ایجاد فرهنگ استفاده مسئولانه از منابع سرزمین، گامی پرهزینه و زمان‌گیر است که تاکنون اقدامات لازم در جوامع محلی صورت نگرفته یا نتیجه‌بخش نبوده است.
	فقدان زیرساخت	در سال‌های اخیر با کمبود زیرساخت‌های مناسب در مقاصد گردشگری مناطق کویری اصفهان مواجه بوده‌ایم. هیچ زیرساختی که منجر به ایجاد گردشگر در مقصد شود وجود ندارد و چالش‌های زیادی در مناطق کویری اصفهان وجود دارد که باعث می‌شود مردم از آمدن و یا حتی بازگشت به این مناطق گردشگری اجتناب کنند. باید زیرساخت‌هایی ایجاد شود تا گردشگران بتوانند در هر منطقه‌ای ایستگاه داشته باشند، توقف کنند و از مناطق اطراف لذت ببرند.

مناطق کویری به گونه‌ای است که علاوه بر مشکلات حمل‌ونقل جهت دسترسی به منابع موجود در همان منطقه یا حتی بازدید از منطقه برای آمایش و رصد و همچنین بررسی ظرفیت‌های موجود، نه راحتی سفر و نه حتی وسیله‌ای برای سهولت رسیدن به آنجا در دسترس نمی‌باشد.	عدم دسترسی آسان به منابع	
مشارکت جامعه محلی در استفاده از منابع تجدیدپذیر	مشارکت	حمایت جامعه محلی
همکاری جامعه محلی با متخصصان باعث پیشبرد پروژه‌های سبز می‌گردد.	همکاری	
سازمان‌های داخلی ناتوان از مدیریت مؤثر مناطق نام‌برده هستند.	تمرکز بیشتر و بهتر در استفاده از منابع محلی	
استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر زمین گرمایی می‌تواند صرفه‌جویی قابل توجهی در مصرف انرژی به ارمغان بیاورد.	زمین گرمایی	منابع تجدیدپذیر
استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر برق‌آبی می‌تواند صرفه‌جویی قابل توجهی در مصرف انرژی به ارمغان بیاورد.	برق‌آبی	
بیو انرژی	زیستی	
استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر خورشیدی می‌تواند صرفه‌جویی قابل توجهی در مصرف انرژی به ارمغان بیاورد.	خورشیدی	
حمایت‌های مالی دولت در زمینه سبزگرایی بسیار مؤثر خواهد بود.	حمایت مالی	کمک‌های دولت
عدم ایجاد مانع در راه مجوز گرفتن برای هتل‌های سبز از مهم‌ترین عوامل تسهیل‌گری است.	تسهیل‌گری	
فرهنگ‌سازی در رسانه‌ها در آگاه‌سازی و آموزش جامعه محلی و گردشگران می‌تواند گام بسیار مفیدی باشد.	فرهنگ‌سازی گسترده در رسانه	
مناطق بیابانی و کویری معضل بزرگی به نام عدم زیرساخت مناسب دارند که با توجه دولت به این نکته می‌تواند اتفاقات مثبتی رخ دهد.	ایجاد زیرساخت‌های مناسب	

قوت و ۱۳ عامل به‌عنوان نقاط ضعف شناسایی شد. تعداد عوامل خارجی نیز ۸ عامل تعیین شد که ۵ عامل فرصت‌های احداث اقامتگاه‌های سبز و ۳ عامل به‌عنوان تهدید شناخته شدند. جدول ۳، ماتریس عوامل داخلی و خارجی احداث هتل‌های سبز را در مناطق ذکرشده نشان می‌دهد.

سپس موقعیت مدل استراتژیک SWOT مناطق کویری مورد مطالعه بر حسب شاخص‌های مذکور مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت و عمده عوامل داخلی و خارجی مؤثر بر توسعه گردشگری سبز در مناطق کویری اصفهان شناسایی و در ماتریس ارزیابی گنجانده شد. تعداد عوامل داخلی ۱۸ عامل تعیین شد که از این تعداد ۵ عامل به‌عنوان نقاط

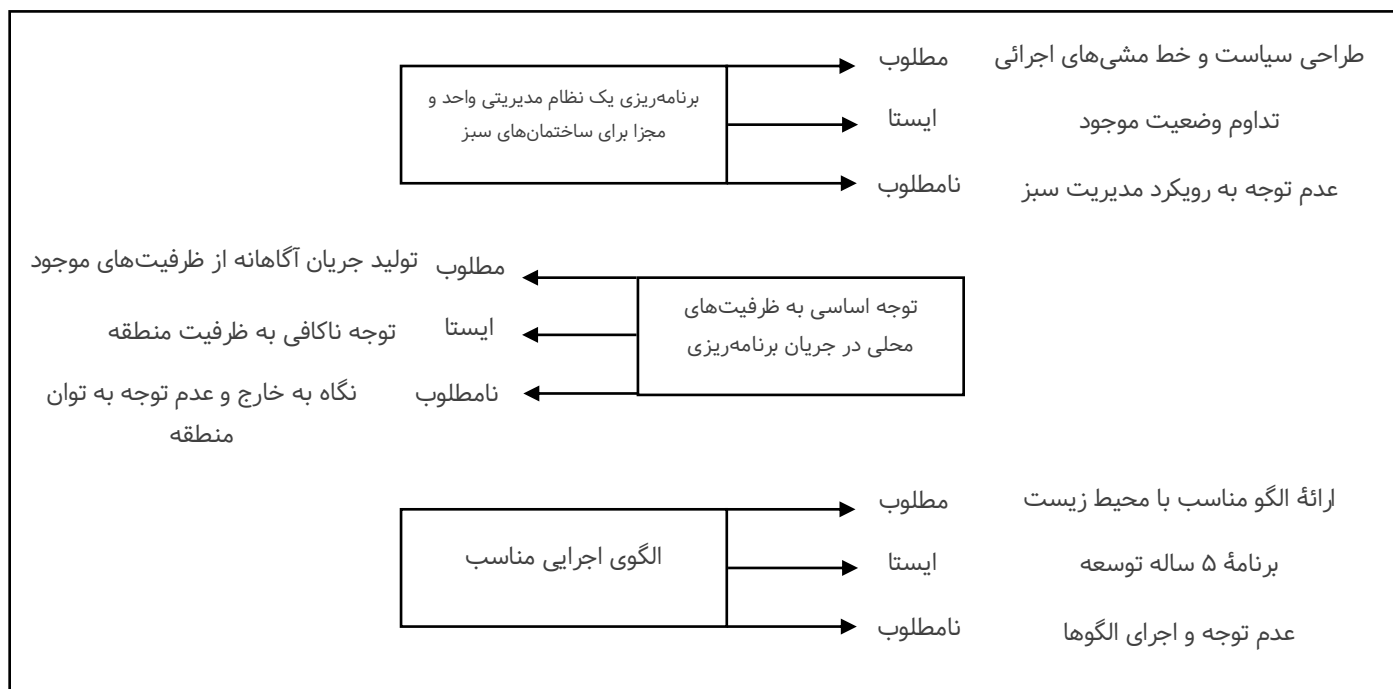
جدول ۳. ماتریس SWOT عوامل داخلی و خارجی

عوامل داخلی: نقاط ضعف (W) و نقاط قوت (S)	
شاخص‌ها	
نقاط ضعف	W1: عدم امکان دسترسی آسان به مناطق جهت ساخت‌وساز
	W2: اختلاف دمای زیاد در طول شبانه‌روز تا ۲۰ درجه
	W3: عدم استانداردهای ملی پذیرش گردشگر داخلی و بین‌المللی
	W4: کمبود نیروی متخصص در مناطق
	W5: کمبود فضای فیزیکی و فقدان منابع مورد نیاز با استانداردهای بین‌المللی
	W6: کمبود تجهیزات تکنولوژی پیشرفته و به‌روز و فرسودگی تجهیزات در مناطق
	W7: کمبود امکانات و تجهیزات حمل‌ونقل جهت رساندن مصالح مورد نیاز به مناطق
	W8: ضعف در فرهنگ‌سازی گردشگری مسئولانه
	W9: وجود امکانات رفاهی - اقامتی و خدمات پذیرایی
	W10: ضعف در آگاه‌سازی جامعه محلی از مزایای ساخت هتل‌های سبز در مناطق
	W11: عدم به‌کارگیری متخصصان داخلی در حوزه مدیریت و تصمیم‌گیری در مناطق
	W12: مدیریت و تصمیم‌گیری بالاب‌پایین
	W13: آب‌وهوای نامساعد و دشواری ساخت‌وساز در مناطق کویری
نقاط قوت	S1: وجود شرکت‌های تسهیل‌گر فعال در گردشگری سلامت دارای مجوز در اصفهان
	S2: داشتن اماکن دیدنی متنوع من جمله چشم‌اندازهای زیبا و طبیعی با عملکرد ملی
	S3: شهرت، جذابیت و محبوبیت گردشگری کویری به‌ویژه منطقه ورزنه
	S4: پتانسیل بالای استان اصفهان و کویرهای اطراف استان در زمینه ساخت ساختمان‌های سبز
	S5: استقبال گردشگران ورودی به مناطق از انجام فعالیت‌های مسئولانه در محیط
عوامل خارجی: فرصت‌ها (O) و تهدیدها (T)	
شاخص‌ها	
فرصت‌ها	O1: قرابت فرهنگی - قومی با گردشگران ملی و بین‌المللی
	O2: افزایش فرصت‌های شغلی و ایجاد شغل‌های جدید در بخش‌های مختلف برای جامعه محلی
	O3: دسترسی به بازارهای صنایع‌دستی جامعه میزبان
	O4: ورود تکنولوژی‌های روز به مناطق
	O5: شناخت فرهنگ و آداب و رسوم جامعه محلی و شناخت شباهت‌ها و تفاوت‌های فرهنگی
تهدیدها	T1: تبلیغات منفی رسانه‌ها و کلامی در خصوص ضعف‌ها و کمبودهای زیرساختی مناطق
	T2: عدم انطباق هتل‌های سبز با زیرساخت‌ها و اقلیم مناطق کویری
	T3: ایجاد نا تعادلی در قیمت اقامتگاه‌های مناطق

و مشکلات کلیدی در نظام فعلی برنامه‌ریزی
محیطی مناطق بیابانی جهت احداث هتل سبز

براساس بررسی پیشینه تحقیق و مدل مفهومی
برگرفته از مراجع نظری باید گفت مهم‌ترین مسائل

براساس عوامل کلیدی قابل حل است و براساس این عوامل وضعیت‌های احتمالی هرکدام از عوامل کلیدی مؤثر بررسی شده است (شکل ۳).

شکل ۲. وضعیت احتمالی هرکدام از عوامل

مناسب و عدم وجود حمایت‌های فنی و پشتیبانی دولت عنوان کردند. در خصوص پرسش حمایت‌های جامعه محلی در زمینه فراهم کردن شرایط احداث اقامتگاه، حمایت‌های نیروی انسانی بالاترین امتیاز را به خود اختصاص داد. همچنین در طی مصاحبه‌ها به دلیل نیمه ساختاریافته بودن مصاحبه و سؤالات باز که منجر به طولانی‌شدن زمان مصاحبه و صحبت‌های زیاد شد محقق دریافت که برای احداث یک اقامتگاه مسئولانه در ابتدا باید روش استقرار هتل‌های سبز مورد بررسی دقیق و علمی قرار بگیرند. بر طبق چارت زیر پروسه ایجاد هتل سبز از کارکنان شروع می‌شود به سیستم هتل و در نهایت به تکنولوژی و تجهیزات می‌رسد؛ یعنی ایجاد تجهیزات هتل سبز آخرین قدم است به این دلیل که تجهیزات سبز هزینه‌بر است و هزینه‌های خود را افزایش می‌دهد و مزیت رقابتی هتل را کاهش می‌دهد.

نتایج به‌دست‌آمده از مصاحبه‌ها بیان‌گر آن است که از میان ۱۰ مدیر مصاحبه‌شونده ۷ نفر در پاسخ به سؤالات مربوط به آموزش کارکنان و آگاه‌سازی میهمانان در بدو ورود عنوان کردند که آموزش و آگاه‌سازی را سرلوحه کار خود قرار داده و میهمانان هم از شیوه‌های نوین استفاده از انرژی‌ها و پروتکل‌ها به‌شدت استقبال می‌کنند. اکثریت مصاحبه‌شونده‌ها، سرمایه‌گذاری و آموزش مدیران و گردشگران در زمینه گردشگری مسئولانه را بسیار مهم خواندند، ولی سرمایه‌گذاری در جهت استفاده از منابع تجدید پذیر را امری بسیار هزینه‌بر عنوان کردند که البته این سرمایه‌گذاری‌ها در بلندمدت بسیار سودمند است، ولی در ابتدای امر نیازمند تسهیل‌گری از سوی مسئولان می‌باشد. کل مدیران عامل که مورد پرسش‌گری قرار گرفتند موانع موجود در مسیر احداث یا تغییر مسیر هتل به سمت مسئولانه‌سازی را هزینه‌های بالا، عدم دسترسی آسان به منابع، موانع فرهنگی، فقدان زیرساخت‌های

گردشگری پایدار: هتل‌های سبز با ارائه تجربه‌های متنوع طبیعت‌گردی و آشنایی با فرهنگ بومی، می‌توانند به توسعه گردشگری پایدار در اصفهان کمک کنند.

جاذبه‌های طبیعی و تاریخی: مناطق بیابانی اصفهان دارای مناظر طبیعی زیبا، کویرها و تپه‌های شنی هستند که می‌توانند گردشگران را جذب کنند. همچنین، نزدیکی به جاذبه‌های تاریخی شهر اصفهان و آثار باستانی آن می‌تواند یک مزیت بزرگ باشد.

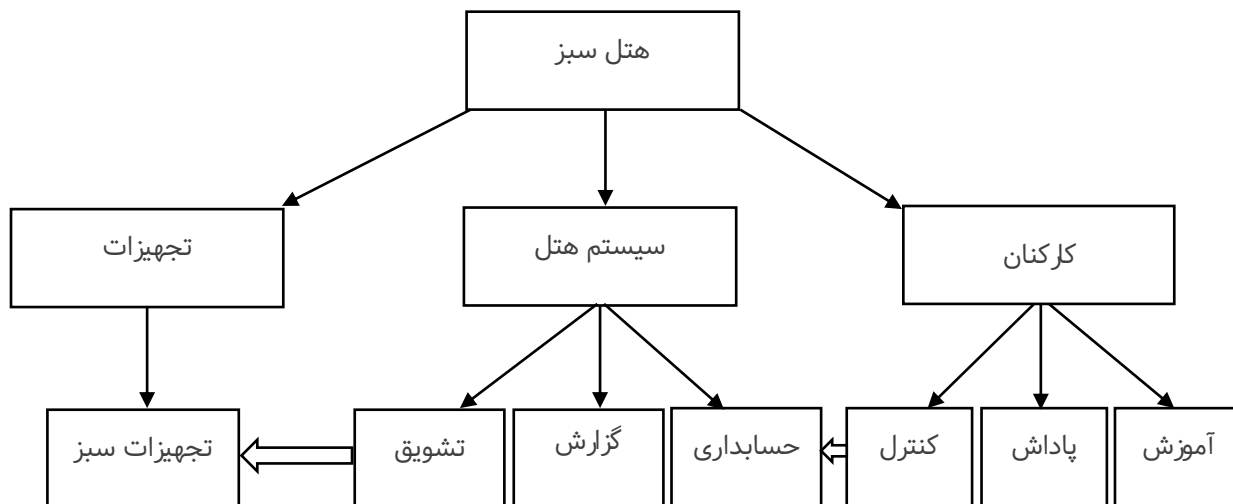
تجربه منحصر به فرد: اقامت در هتل‌های بیابانی می‌تواند تجربه‌ای منحصر به فرد و متفاوت از هتل‌های شهری باشد. گردشگران می‌توانند از آرامش و سکوت بیابان لذت ببرند و فعالیت‌هایی مانند سافاری، شترسواری و تماشای ستارگان را تجربه کنند.

در قدم اول برای هتل سبز شدن در مناطق خاص مانند مناطق خشک و بیابانی باید با مدیریت هزینه‌ها و کاهش آن‌ها به سراغ تکنولوژی رفت.

ظرفیت‌ها در مناطق خشک و بیابانی اصفهان

معماری سنتی: استفاده از معماری بومی و سنتی اصفهان مانند خانه‌هایی با گچ‌بری‌های زیبا و معماری قدیمی، می‌تواند نقش مهمی در کاهش مصرف انرژی و سازگاری با اقلیم گرم و خشک مناطق بیابانی داشته باشد.

انرژی‌های تجدیدپذیر: با توجه به ظرفیت بالای انرژی خورشیدی در مناطق کویری و بیابان‌ها، استفاده از پنل‌های خورشیدی و سایر انرژی‌های پاک می‌تواند هتل‌ها را به سمت پایداری سوق دهد. مدیریت پسماند و آب: به‌کارگیری روش‌های مدیریت پسماند و تصفیه آب برای استفاده مجدد از آب، عاملی مهم در حفظ محیط زیست است.

شکل ۳. سبز شدن هتل (منبع: یافته‌های تحقیق)

اقامتی جدید، سرمایه‌گذاری در هتل‌های بیابانی می‌تواند بازدهی خوبی داشته باشد.

ایجاد اشتغال و توسعه محلی: ساخت و بهره‌برداری از هتل‌های بیابانی می‌تواند فرصت‌های شغلی جدیدی برای مردم محلی ایجاد کند و به توسعه اقتصادی منطقه کمک کند.

توسعه اکوتوریسم: با توجه به افزایش علاقه به گردشگری پایدار و اکوتوریسم، هتل‌های بیابانی می‌توانند با استفاده از منابع محلی و حفظ محیط زیست، گردشگران را جذب کنند.

فرصت‌های سرمایه‌گذاری: با توجه به رشد صنعت گردشگری در ایران و نیاز به زیرساخت‌های

برگزاری رویدادها و جشنواره‌ها: مناطق بیابانی می‌توانند میزبان رویدادها و جشنواره‌های مختلفی باشند که می‌تواند تعداد زیادی از گردشگران را جذب کند.

بااین‌حال، برای موفقیت در این زمینه نیاز به برنامه‌ریزی دقیق، تحقیقات بازار و توجه به مسائل زیست‌محیطی و فرهنگی است. همچنین، توجه به نیازها و ترجیحات گردشگران و ارائه خدمات باکیفیت بالا می‌تواند به جذب و نگهداشتن مشتریان کمک کند.

درنهایت، گسترش هتل‌های سبز در اصفهان می‌تواند ضمن حفظ محیط زیست و معرفی جاذبه‌های بکر بیابانی، درآمد پایداری برای جوامع محلی به همراه آورد. اما همچنان نیاز به برنامه‌ریزی دقیق، حمایت دولتی و آگاهی‌بخشی عمومی در این خصوص وجود دارد. ایجاد یک هتل سبز در منطقه بیابانی اصفهان می‌تواند فرصت فوق‌العاده‌ای برای توسعه پایدار و جذابیت گردشگری در این منطقه فراهم کند. با توجه به موقعیت جغرافیایی و طبیعت زیبای اصفهان، ایجاد یک هتل سبز می‌تواند علاوه بر جذب گردشگران، به حفظ محیط زیست و ارتقاء کیفیت زندگی مردم محلی کمک کند. برخی از اقدامات مهم برای ایجاد یک هتل سبز در منطقه بیابانی اصفهان شامل استفاده از منابع انرژی تجدیدپذیر مانند خورشید و باد، مدیریت صحیح مصرف آب، استفاده از مصالح محلی و قابل‌بازیافت برای ساخت‌وساز، ارائه خدمات با الگوی پایدار و حفظ و گسترش تنوع زیستی محلی است. اگرچه ایجاد هتل‌های سبز در مناطق بیابانی اصفهان گام مثبتی در جهت حفاظت از طبیعت و توسعه پایدار است، اما نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، آموزش نیروی انسانی متخصص و حمایت از سرمایه‌گذاران در این حوزه است. همچنین، ایجاد یک هتل سبز چالش‌هایی را به همراه دارد، ازجمله هزینه‌های اولیه بالاتر و نیاز به آموزش و آگاهی بیشتر کارکنان. بااین‌حال، در بلندمدت، مزایای آن از لحاظ اقتصادی و محیط زیستی می‌تواند ارزشمند باشد.

درنهایت بر طبق مدل مفهومی پژوهش، پاسخ‌دهندگان در رده‌بندی موانع مهم در راه ایجاد هتل‌های سبز، هزینه‌های اولیه بالا و عدم وجود حمایت‌های فنی و پشتیبانی دولت را به‌عنوان مهم‌ترین موانع نام بردند. همچنین پاسخ‌دهندگان از لزوم حمایت‌های جامعه محلی و کمک‌های دولت به‌عنوان اصلی‌ترین عوامل اولیه نام‌برده و عدم فرهنگ‌سازی گسترده رسانه‌ها و ایجاد زیرساخت‌های مناسب را اصلی‌ترین دلایل عدم ساخت اقامتگاه‌های سبز در مناطق بیابانی ذکر کردند.

۴ بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش محقق با تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از تکنیک SWOT توانست سؤال اصلی تحقیق را مبنی بر اینکه آیا با شرایط اقلیمی مناطق مورد مطالعه، احداث اقامتگاه سبز می‌تواند گامی مؤثر در بهبود شرایط مناطق و جامعه محلی باشد یا خیر، پاسخ دهد.

یکی از پرشتاب‌ترین صنایع در رشد، گردشگری است که دولت‌ها و به دنبال آن شرکت‌های خصوصی فعال به دنبال توسعه سازوکار جدیدی جهت بازار این صنعت هستند. در این پژوهش ظرفیت‌های موجود در مناطق بیابانی مورد مطالعه و بررسی و اثرات مثبت و منفی احتمالی احداث هتل سبز یا تغییر کاربری اقامتگاه‌های موجود به اقامتگاه سبز مورد ارزیابی قرار گرفت.

بنابراین، با توجه به نتایج به‌دست‌آمده، ایجاد هتل‌های سبز در این مناطق می‌تواند گام مهمی در توسعه پایدار گردشگری و حفاظت از محیط زیست باشد. اصفهان به‌عنوان یکی از شهرهای گردشگرپذیر ایران، علاوه بر جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی، مناطق طبیعی زیبایی مانند بیابان‌های اطراف را نیز در اختیار دارد. در سال‌های اخیر، توجه به توسعه پایدار و حفظ محیط زیست در این مناطق بیابانی افزایش یافته است و ایجاد هتل‌های سبز یکی از راهکارهای مطرح‌شده است. هتل‌های

در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت که هتل‌های سبز معمولاً به این صورت طراحی و اجرا می‌شوند که تولید حداقلی از میزان دی‌اکسیدکربن را دارند و ساخت‌وساز اولیه هتل از مواد محلی و بومی است و در خصوص صرفه‌جویی در انرژی، تأمین انرژی مورد نیاز از انرژی پاک که در میان آن‌ها انرژی خورشیدی یکی از پرکاربردترین آن‌ها است. مدیریت پسماند هتل، مشارکت فعال و مؤثر در حفاظت از طبیعت، پوشش گیاهی و گونه‌های جانوری منطقه و تأکید بر ایجاد تجارب سفر منطبق با توسعه پایدار برای گردشگران از دیگر رویکردهای این‌گونه اقامتگاه‌ها است (Aguilar & Domasian, 2023).

تحلیل نتایج گویای آن است که با وجود مزیت‌های زیاد مناطق بیابانی اصفهان، این مناطق هنوز جایگاه خود را به‌درستی پیدا نکرده‌اند. از مهم‌ترین علت‌های این امر می‌توان به عدم وجود مدیریتی کارآمد، فقدان برنامه جامع و سیستماتیک جهت برنامه‌ریزی درست و تجمیع توانمندی‌های مناطق در خصوص توسعه پایدار گردشگری در نتیجه نگرش‌های مقطعی به توریسم سبز، نبود همکاری و هماهنگی دستگاه‌ها و نهادهای ذی‌ربط و بخش‌های مختلف درگیر در این بخش‌ها، عدم موفقیت در جذب سرمایه‌گذاری و حمایت ناکافی دولت و نبود زیرساخت‌های لازم اشاره کرد.

نتیجه پژوهش نشان داد که با رعایت اصول پایداری و طراحی هوشمندانه، می‌توان هتل‌های سبزی در دل بیابان‌ها ایجاد کرد که هم برای گردشگران جذاب باشند و هم به حفظ محیط زیست کمک کنند. مناطق بیابانی با آب‌وهوای گرم و خشک خود، چالش‌های زیادی را برای توسعه پایدار گردشگری ایجاد می‌کنند. با این حال، با رعایت اصول پایداری و سازگاری با محیط زیست، هتل‌های سبز می‌توانند در این مناطق راه‌اندازی شوند و تجربه‌ای منحصر به فرد را برای گردشگران فراهم کنند. یکی از مزایای اصلی هتل‌های سبز در بیابان، کاهش تأثیر زیست‌محیطی آن‌ها است. با استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر مانند انرژی خورشیدی و

سبز یا همان اقامتگاه‌های بوم‌گردی، با رعایت اصول زیست‌محیطی و استفاده از منابع تجدیدپذیر طراحی و ساخته می‌شوند. آن‌ها نه تنها به حفظ طبیعت کمک می‌کنند، بلکه فرصتی را برای آشنایی گردشگران با زندگی بومی و محلی نیز فراهم می‌کنند. با توجه به شرایط آب‌وهوایی خشک و کویری در این مناطق، طراحی سازه‌هایی با مصرف انرژی کم، استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر مانند انرژی خورشیدی و بادی و مدیریت پایدار منابع آب از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

مزایای اصلی ایجاد هتل‌های سبز در بیابان‌های اصفهان طبق نتایج به‌دست‌آمده از این مطالعه عبارت‌اند از:

۱- کاهش اثرات زیست‌محیطی و ردپای کربن از طریق بهره‌گیری از معماری پایدار و تکنولوژی‌های نوین؛

۲- حفظ جاذبه‌های طبیعی منحصربه‌فرد مناطق بیابانی و ارائه تجربه‌ای متفاوت به گردشگران؛

۳- مدیریت بهینه منابع آب با استفاده از روش‌های تصفیه و باز چرخانی آب؛

۴- کمک به حفاظت از تنوع زیستی منطقه و آگاهی‌بخشی در خصوص اهمیت حفظ اکوسیستم‌های شکننده بیابانی.

با افزایش توجهات بین‌المللی به اثرات زیست‌محیطی بخش گردشگری، رقابت برای ارائه محصول مدنظر گردشگران که دارای استانداردهای زیست‌محیطی باشد و بتواند خود را از سایر رقبا در بازار جهانی متمایز کند، اجتناب‌ناپذیر است. از این حیث، ایده طراحی هتل‌های سبز براساس اصول پایداری متجلی می‌شود. این هتل‌ها علاوه بر ارائه خدمات اقامتی و رفاهی می‌توانند با طراحی خدمات و محصولات متنوع یک پکیج مسافرتی، جذابیت مقصد خود را افزایش دهند (İştin & Özben, 2024).

بنابراین، برنامه‌ریزی دقیق، مدیریت پایدار منابع و همکاری با جوامع محلی برای موفقیت این پروژه‌ها ضروری است. اصفهان با آب‌وهوای گرم و خشک بیابانی، ظرفیت بالایی برای ایجاد هتل‌های سبز در مناطق بیابانی خود دارد. توسعه این‌گونه هتل‌های سبز می‌تواند ضمن حفظ محیط زیست بیابانی، به اقتصاد محلی و اشتغال‌زایی در مناطق روستایی کمک کند. همچنین فرصتی برای آشنایی گردشگران با زندگی سنتی و آداب‌ورسوم بومی فراهم می‌آورد. با توجه به گرمای شدید و کمبود منابع آب در اصفهان، رعایت اصول معماری پایدار همچون بهره‌گیری از انرژی خورشیدی، مدیریت پسماند و آبیاری با فاضلاب تصفیه‌شده در ساخت این‌گونه هتل‌ها ضروری است. علاوه‌براین، با استفاده از گیاهان بومی و متناسب با آب‌وهوای بیابان می‌توان فضای سبز پایداری ایجاد کرد.

حامی مالی

این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

سهم نویسندگان در تمام بخش‌ها و مراحل نگارش و تنظیم مقاله برابر بوده است.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان، از همه افراد، به دلیل مشاوره و راهنمایی علمی و مشارکتشان در این مقاله تشکر و قدردانی می‌کنند.

بادی، این هتل‌ها می‌توانند به حداقل‌رساندن آلودگی و اثرات زیان‌بار بر محیط زیست حساس بیابان کمک کنند. همچنین با بهره‌گیری از معماری سازگار با اقلیم و مصالح بومی، این هتل‌ها می‌توانند در انطباق با شرایط آب‌وهوایی خشک و گرم بیابان عملکرد داشته باشند. علاوه‌براین، هتل‌های سبز در بیابان فرصت‌های تازه‌ای را برای گردشگری پایدار و آموزش در مورد اکوسیستم‌های بیابانی فراهم می‌کنند. گردشگران می‌توانند از فعالیت‌هایی مانند پیاده‌روی در بیابان، تماشای حیات‌وحش و آشنایی با فرهنگ و سنت‌های محلی لذت ببرند، درحالی‌که به حفاظت از منابع طبیعی و جوامع محلی کمک می‌کنند. با این حال، ایجاد هتل‌های سبز در بیابان با چالش‌هایی نیز همچون دسترسی محدود به منابع آب و انرژی، حمل‌ونقل دشوار و حفاظت از مناطق حساس روبه‌رو است که همگی باید در نظر گرفته شوند؛

نتیجه پژوهش حاضر با تحقیقات لیزا کامتا (۲۰۱۲)، کاپیکی (۲۰۱۲)، موهد و شری (۲۰۱۴) و آدام یارنل (۲۰۱۲) همپوشانی دارد؛ چراکه در این پژوهش‌ها نیز به نقش عواملی ازجمله دولت و رسانه‌ها و جامعه محلی و تغییر ذهنیت عمومی به سمت گردشگری مسئولانه و حفظ محیط زیست تأکید شده، اما نوآوری این مطالعه در این است که سعی شد با در نظر گرفتن کلیه عوامل شناسایی شده و متناسب با ابعاد مختلف و اهداف برنامه چشم‌انداز کشور، بهترین استراتژی و مهم‌ترین راهبردها و سیاست‌های کارآمد در آمیزه‌های مختلف به‌صورت یکپارچه و براساس اولویت‌بندی انجام شده برای توسعه گردشگری مناطق بیابانی ارائه شود.

منابع

- Aguilar, M. G., & Domasian, R. B. (2023). Ecotourism Perception and Engagement Classification Among Residents of a Nature City in the Philippines. *Journal of Tourismology*, 9(1), 22-29.
<https://doi.org/10.26650/jot.2023.9.1.1214643>
- Björk, P. (2000). Ecotourism from a conceptual perspective, an extended definition of a unique tourism form. *International journal of tourism research*, 2(3), 189-202.
[https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1522-1970\(200005/06\)2:3](https://doi.org/10.1002/(SICI)1522-1970(200005/06)2:3)
- Casado-Aranda, L.-A., Sánchez-Fernández, J., & Bastidas-Manzano, A.-B. (2021). Tourism research after the COVID-19 outbreak: Insights for more sustainable, local and smart cities. *Sustainable Cities and Society*, 73, 103126.
<https://doi.org/10.1016/j.scs.2021.103126>
- Cometa, L. (2012). *Consumer beliefs about green hotels* [Kent State University].
- Della Corte, V., Del Gaudio, G., Sepe, F., & Luongo, S. (2021). Destination resilience and innovation for advanced sustainable tourism management: A bibliometric analysis. *Sustainability*, 13(22), 12632.
<https://doi.org/10.3390/su132212632>
- Denona Bogovic, N., & Grdic, Z. S. (2020). Transitioning to a green economy—Possible effects on the croatian economy. *Sustainability*, 12(22), 9342.
<https://doi.org/10.3390/su12229342>
- Diamantis, D. (2000). Ecotourism and sustainability in Mediterranean islands. *Thunderbird International Business Review*, 42(4), 427-443.
[https://doi.org/https://doi.org/10.1002/1520-6874\(200007/08\)42:4<427::AID-TIE5>3.0.CO;2-G](https://doi.org/https://doi.org/10.1002/1520-6874(200007/08)42:4<427::AID-TIE5>3.0.CO;2-G)
- Gretzel, U., & Scarpino-Johns, M. (2018). Destination resilience and smart tourism destinations. *Tourism Review International*, 22(3-4), 263-276.
<https://doi.org/10.3727/154427218X15369305779065>
- Han, X., & Chan, K. (2013). Perception of green hotels among tourists in Hong Kong: An exploratory study. *Services Marketing Quarterly*, 34(4), 339-352.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1080/15332969.2013.827069>
- İştin, A. E., & Özben, A. (2024). The Impact of Environmental Awareness on Green Product and Green Accommodation Purchasing Behavior: A Study on Domestic Tourists Visiting Antalya Province. *Journal of Tourismology*, 10(1), 25-40.

- <https://doi.org/10.26650/jot.2024.10.1.1400041>
- Kapiki, S. (2012). Implementing sustainable practices in greek eco-friendly hotels. *Journal of Environmental protection and Ecology*, 13, 1117-1123. <https://ssrn.com/abstract=2150606>
- Kollmuss, A., & Agyeman, J. (2002). Mind the gap: why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior? *Environmental education research*, 8(3), 239-260. <https://doi.org/10.1080/13504620220145401>
- Law, A., De Lacy, T., Lipman, G., & Jiang, M. (2016). Transitioning to a green economy: the case of tourism in Bali, Indonesia. *Journal of Cleaner Production*, 111, 295-305. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2014.12.070>
- Lee, S., & Lin, Y. (2001). The relationship between environmental attitudes and behaviour of ecotourism: a case study of Guandu Natural Park. *Journal of Outdoor Recreation Study*, 14(3), 15-36.
- Nyaupane, G. P., & Thapa, B. (2004). Evaluation of ecotourism: A comparative assessment in the Annapurna Conservation Area Project, Nepal. *Journal of Ecotourism*, 3(1), 20-45. <https://doi.org/10.1080/14724040408668148>
- Orams, M. B. (2001). Types of ecotourism. <https://doi.org/https://doi.org/10.1079/9780851993683.0000>
- Pizam, A. (1987). [Planning a tourism research investigation.](https://doi.org/https://doi.org/10.1079/9780851993683.0000)
- Tai, Y.-N. (2017). A study on the ecotourism cognition and its factors. *Applied Ecology & Environmental Research*, 15(2). https://doi.org/10.15666/aeer/1502_123132
- Tran, N. M., Yen, T. T. B., & Thao, P. T. (2021). THE INTENTION TOWARDS GREEN HOTEL SELECTION OF DOMESTIC TRAVELLERS TO CAN THO CITY. <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.5048>
- Weaver, D. B. (2001a). Ecotourism. <https://doi.org/10.1080/14616680210124936>
- Weaver, D. B. (2001b). Ecotourism in the context of other tourism types. In *The encyclopedia of ecotourism* (pp. 73-83). CABI Publishing Wallingford UK. <https://doi.org/10.1079/9780851993683.0073>
- Manzour, D., & Niakan, L. (2012). Renewable Energy Development in Iran: Barriers and Strategies. *Iranian Journal of Energy*, 15(3), 1-15. <http://necjournals.ir/article-1-434-fa.html>
- Razzaghi, M., Rezaie, R., & Shabanali, H. (2012) Identifying the Inhibiting

Factors of Application Development of Renewable Energies in Smallholder Farming Systems of the Tafresh Township. Iranian Journal of Energy, 15(3), 1-18.

<http://necjournals.ir/article-1-437-fa.html>